

אמנם לדעה הראשונה בשו"ע יו"ד סי' פ"א סעיף א' שאוסר לשתות מ"ר של חמור, ומפרש הבית יוסף דהא דקאמר כאן לא קמבעיא לי, משום דלא שכיח שאדם ישתה אותם, אבל אה"נ דאסור לשתות אותן, א"כ ה"ה דהשעלאק שהוא מההפרשה של השרצים אסור באכילה.

ועוד סברא כתב בזה, דאף להמתירין מ"ר של חמור, היינו דוקא בחמור שראוי לאכילה, ממילא הפרש שלהם שאינו ראוי לאכילה שרי. אבל שרצים ורמשים שאינם ראויים לאכילה, ואעפ"כ אסרם תורה, א"כ גם היוצא מהן אסור, ואע"ג דאינו ראוי לאכילה, וכדאיתא כע"ז בע"ז (ס"ח ע"ב) דנוטל פ"ג אסור בשרצים - משום דרחמנא אסרי' אע"ג דמימאסי. ולפי"ז השעלאק אסור.

דף ז' ע"ב

בגמ': דובשא רחמנא שרייא דתניא ר"י אומר, אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף וכו'.

בליקוטים מהגאון מהר"א אויערבך זצ"ל בסו"ס מנחת שמואל (אות ו') הקשה: קשיא לי בגמ' בכורות ח' דיליף היתר לדבש דבורים דמותר מקרא כל שרץ העוף עייש"ה. ולמה לא יליף מקרא מפורש (ויקרא ב' י"א) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', ומדנאסר לגבוה מכלל דלהדיוט שרי, וליכא למימר דמקרא בדבש תמרים מישתעי, כיון דאמר בגמרא דדבש דבורים סתם דבש איקרי, וא"כ הכא שנאמר כי כל דבש, משמע כל מיני דבש, ודו"ק וצ"ע ע"כ.

ועיין משנל"מ הל' איסורי מזבח (פ"ה ה"א) ורדב"ז שם ופרדס יוסף ויקרא ב' י"א מה שהאריכו בענין אי בכלל כל שאור וכל דבש וגו' כלול גם דבש דבורים או לא.

★ ★

בגמ': זה אתה אוכל ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא.

רבינו החיד"א זצ"ל בספרו מדבר קדמות (מערכת ט' אות יא) כותב: כתיב: מי יתן טהור מטמא לא אחד, הראשונים פירשו במ"ש בסנהדרין (דף ט"ל) אמר ליה ההוא אמגושא לאמימר מפלגך לעילאי דהורומיז, מפלגך ולתתאי דאהורמיז, א"ל א"כ היכי שביק ליה אהורמיז להורמיז לעבורי מיא בארעיה. והנה ידוע דדם האשה בעבור נעשה

גורמים הגדלות או הטומאה וטהרה, רק אם גוף הבהמה טמא אנו יודעים זה מכח הסימן וכן בבהמה טהורה, דהסימנים הן מוכיחין אטהרה ולא גורמין עיי"ש שהאריך בזה, וא"כ, אין לומר דהואיל ויש לו סימן אחד של טהרה גורם לו טהרה, כיון דהסימנים אינם רק מוכיחין, וא"כ כל שאין לו שני סימנים שוב ליכא מוכיח שהוא טהור, ואדרבה אם הי' טהור הי' צריך להיות לו ב' סימנים, ובע"כ הא דיליף מקרא דאתה אוכל הבא בסימן אחד של טהרה, הוא מכח דדומה במקצת לאמו, דהיינו בהסימן גופא, וא"כ כמו כן נתיר בדומה במקצת וז"ב.

(והתוס') לשיטתם י"ל דס"ל בנדה דף נ' לא כתשו' מהרי"ט הנ"ל, רק דסימנים גורמים הטהרה, ומשו"ה הוצרכו לפרש הא דמרבי בכרייתא אבל אתה אוכל הבא בסימן אחד היינו מקצת דומה לאמו כדי שלא יקשה כנ"ל ואפשר שלזה כוונת התוס' בב"ק דף ע"ח שכתבו דסוגיא דלא מוכחא כפירש"י עיי"ש).

והנה ר"ש ס"ל לקמן (דף י' ע"א) דגמל וארנבת ושפן אין צריכין לא מחשבה ולא הכשר, אמר ר"ש מאי טעם, הואיל ויש להם סימני טהרה ומש"ה גורם בהם טהרה במקצת עיי"ש, ומבואר דס"ל לר"ש דהסימן בעצם גורם הטהרה (כדברי התוס' בנדה הנ"ל), א"כ לדידי' ליכא לאוכוחי מדמותר לאכול הבא בסימן טהרה דגם במקצת דומה לאמו שרי, דהא י"ל דשאני הכא דסימן גורם לו הטהרה כנ"ל, ומש"ה דחי סבר לה כוותי' בחדא ופליג עלי' בחדא, ואפשר עוד לומר דכוונתו דהיינו בגוף הדרש סבר לה כותי' ופליג עלי', דלר"ש ליכא הוכחה מזה דמקצת דומה לאמו שרי, ודו"ק ע"כ.

★ ★

בתוס': מי רגלים של חמור מהו כו' ואבע"א דסוסים ודגמלים לא קמבעיא להו דלא שתו להו אינשו.

הגרי"ש אלישיב שליט"א בקובץ תשובות (ח"א סו"ס ע"ג) דן לגבי שְעֵלָאק והוא הפרשה של שרץ שמושחין אותו על גבי הפירות לתת להם ברק, אם יש להתיר.

וכתב דלכאוי' היה נראה להתיר לפי הסוברים דמותר לשתות מ"ר של חמור, דדומים לפרש, וזהו ביאור הגמרא כאן במ"ש - דלא שתו להו אינשו, וממילא אינו אסור בשתי'.